

Висновки та перспективи подальших досліджень:

1. Планування якості обслуговування клієнтів у роботі розглянуто з позиції дослідження альтернатив у просторі рішень, обмежених трикутником "вхідні ресурси – стандарт обслуговування – вихідні результати". Це дозволило розробити матрицю формування ринкових індикаторів системи планування якості обслуговування клієнтів щодо бажаних підприємницьких результатів, очікувань клієнтів та здатності системи обслуговування.
2. Розроблено блок-схему планування якості обслуговування клієнтів та викладено економічну інтерпретацію її етапів, а саме: концентрація зусиль на бажаному результаті, концентрація зусиль на очікуванні клієнтів, концентрація зусиль на здатності системи обслуговування, узгодження потенціалу системи обслуговування клієнтів з бюджетним забезпеченням та розрахунок системи наявних показників.

Література

1. Кулибанова В.В. Маркетинг: сервисная деятельность / В.В. Кулибанова. – СПб. : Изд-во "Питер", 2000. – 170 с.
2. Фролова Л.В. Механізми логістичного управління торговельним підприємством : монографія / Л.В. Фролова. – Донецьк : Вид-во ДонДУЕТ ім. Туган-Барановського, 2005. – 322 с.
3. Родников А.Н. Логистика: терминологический словарь / А.Н. Родников. – М. : Изд-во "Экономика", 1995. – 251 с.
4. Чухрай Н.І. Логістичне обслуговування : підручник / Н.І. Чухрай. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2006. – 292 с.
5. Мате Э. Послепродажное обслуживание : пер. з франц. / Э. Мате. – М. : Изд-во "Прогрес", "Универс", 1993. – 155 с.
6. Jedliński M. Rola wymagań klientów w doskonaleniu usługi logistycznej // Logistyka. Usługi logistyczne. – 2006. – № 6. – S. 65-66.

Кузяк В.В., Шандривская Е.Е., Бэк О.М. Планирование качества обслуживания клиентов в системе стратегического управления

Обоснована семантическая модель стратегического управления обслуживанием клиентов приборостроительного предприятия. Идентифицированы признаки некачественного обслуживания, при котором предприятие испытывает сложности в работе с клиентами. Осуществлено матричное структурирование стратегии обслуживания клиентов. Идентифицирована процедура формирования рамочных индикаторов системы обслуживания клиентов. Представлен алгоритм планирования качества обслуживания клиентов. Изложена экономическая интерпретация этапов планирования, а именно: концентрация усилий на желаемом результате, концентрация усилий на ожиданиях клиентов, концентрация усилий на способности системы обслуживания, согласования потенциала системы обслуживания с бюджетным обеспечением и расчет системы имеющихся показателей.

Ключевые слова: качество обслуживания клиентов, индикаторы системы планирования, стратегия обслуживания клиентов.

Kuziak V.V., Shandrivska O.Ye, Bek O.M. Planning Customer Service Quality in the Strategic Management

The model of strategic management customer service of the industrial enterprise is justified. Some signs of poor-quality care, in which enterprise has difficulties in dealing with customers, are identified. Matrix structuring strategy of customer service is carried out. The algorithm of scheduling quality of customer service is presented. The article presents an economic interpretation of the planning stages, namely the focus on the desired results, focus on customer expectations, focus on the ability of service coordination capacity of customer service with the budget provision and calculation of available indicators.

Key words: customer service quality, indicators of the planning system, customer service strategy.

ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Визначено місце податкової політики у загальноекономічній політиці держави. Наголошено на важливості проведення зваженої та раціональної податкової політики з урахуванням тенденцій розвитку економічної системи. Подано досвід Європейських країн щодо здійснення податкової політики, зокрема висвітлено підходи до стимулювання громадян до добровільної сплати податків у Великобританії, Бельгії, Швеції, Ірландії. Розглянуто діяльність Європейської організації податкових адміністрацій та її вплив на формування податкової політики в розвинутих державах. Зроблено висновок про необхідність адаптації вітчизняного податкового законодавства до вимог ЄС.

Ключові слова: податки, податкова політика, стимулювання, ЄС, міжнародні спеціалізовані організації.

Постановка проблеми. Удосконалення податкової політики України в умовах переходу до ринкової структури економіки відбувається завдяки консолідації та кодифікації податкового законодавства у рамках Програми економічних реформ України на 2010-2014 рр. "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава", а також відповідно до пріоритетів розвитку фінансового права. Проте, незважаючи на значні кроки в цьому напрямку (зокрема прийняття Податкового кодексу України), підвищення рівня розвитку суспільних відносин у сфері оподаткування, а також оптимізація податкового регулювання відбуваються досить повільно, що зумовлює необхідність підвищення уваги науковців до цієї проблеми. Ще одним твердженням на користь актуальності цього дослідження є євроінтеграційні наміри України, які потребують вивчення досвіду країн-членів ЄС щодо здійснення податкової політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оскільки фіскальна дисципліна держави є визначальною під час формування не тільки дохідної, але й видаткової частини державного бюджету, дослідження принципів, механізмів та методів здійснення податкової політики є предметом дослідження багатьох вчених, як практиків, так і теоретиків. Щодо доцільності вивчення зарубіжного досвіду, то серед актуальних досліджень відзначимо праці Д. Веремчука [1, 6], В. Ендрової та Н. Мамикіна [2], Н. Педченко [3], О. Пугаченко [4], Т. Марохонської [5] та інших.

Мета роботи – висвітлити позитивний досвід країн світу, зокрема Європейського Союзу щодо здійснення податкової політики.

Виклад основного матеріалу. Податкова політика – це сукупність цілеспрямованих заходів держави щодо науково-методичного, нормативно-правового, інституційно-організаційного, інформаційно-аналітичного, ресурсного забезпечення процесів встановлення і стягнення податків та їх адміністрування, що спрямовані на задоволення потреб й інтересів суспільства, а також реалізацію об'єктивних функцій податків з урахуванням впливу факторів внутрішнього середовища і зовнішніх векторів економічної інтеграції.

Місце податкової політики у системі загальноекономічної політики держави найповніше проявляється в таких аспектах:

¹ Наук. керівник: проф. Г.І. Башнянин, д-р екон. наук

1. Податкова політика – це діяльність держави в сфері оподаткування.
2. Податкова політика – це сукупність правових, економічних і організаційних заходів у сфері регулювання податкових відносин.
3. Перед податковою політикою ставляться принаймні дві цілі: забезпечення податкових надходжень і стимулювання економічного зростання.
4. Податкова політика є складовою частиною загальної фінансової політики держави на середньо- і довготермінову перспективу.
5. Податкова політика реалізується в межах податкової системи держави.
6. Регламентованість податкової політики є законодавчо-правова [1].

Податкова політика формується виходячи з певних принципів, які відображають її цілі і завдання (табл. 1).

Табл. 1. Принципи податкової політики [2]

Класифікаційна ознака		Принципи
Принципи оподаткування (базові)	–	рівномірність і справедливість; ефективність; відповідність податків; множинність податків; універсалізація; зручність і час справляння; визначеність податкової системи; одночасність обкладання; гласність; юридичні принципи
Принципи податкової політики (похідні)	Загальнонауківі	еволюційність; обґрунтованість; відповідність
	Методологічні	рівність і справедливість; економічна ефективність; стабільність законодавства; системність; єдність; гласність

Пугаченко О. справедливо зазначає, що останні десятиліття в найбільш економічно розвинених країнах світу часто називають періодом "податкового вибуху" [5]. Необхідність вирішення низки складних соціальних проблем, фінансування масштабних загальнонаціональних програм, забезпечення ефективного функціонування інститутів влади і основних державних структур зумовили зростання втручання держави в господарське життя. Це, насамперед проявляється через жорстку податкову політику і вдосконалення взаємовідносин платника податків та податкових органів.

Більшість країн, яким притаманна розвинена система податкового адміністрування, притримуються думки, що побудова податкових правовідносин на основі зазначених вище принципів позитивно впливає на підвищення законслухняності платників податків, добровільну сплату ними податків і в остаточному підсумку на податкові надходження. Крім того, рівень добровільного дотримання податкового законодавства зростає внаслідок роботи над правовою грамотністю й інформованістю суспільства, впровадження на рівні громадянського обов'язку в свідомість громадян виконання податкових зобов'язань.

Аналізуючи дані табл. 2, можемо зробити висновок, що податкові органи розвинених країн світу досягли розуміння необхідності підвищення рівня уваги до платників податків, а також покращення рівня їх обслуговування. На думку деяких науковців, саме ці фактори впливають на рівень активності громадян щодо добровільної сплати податків. Натомість в Україні платник податків повинен самостійно визначати, які податки та платежі, відповідно до законодавства, він має сплачувати. Це, водночас, доволі часто призводить до ситуації, коли сумлінному платнику податків призначаються штрафні санкції за податками, що не бу-

ли визначені та сплачені ним не з метою ухилення від оподаткування, а по незнанню. Беззаперечно, що така ситуація викликає у платника податків відчуття несправедливості та недовіру до податкових органів.

Табл. 2. Підходи до стимулювання громадян до добровільної сплати податків в вибраних країнах світу [5]

Країна	Підхід
Ірландія	Стандарт обслуговування платників податків Служби внутрішніх доходів гарантує: послідовність, справедливість і конфіденційність; ввічливість і люб'язність у спілкуванні; достовірність інформації та право платника податків на скарги, перевірки і апеляції
Австралія	Хартія прав платників податків податкової служби проголошує неупередженість спілкування, перевірку дій служби, пояснення прийнятих рішень, чесність і професіоналізм у веденні справ
Швеція	Добровільна сплата податків досягається за рахунок: налагодженого апарату контролю, що характеризується профілактикою, точністю та передбачуваністю; довіри платників податків, впевнених у гарній роботі податкової системи та виконанні податковими органами своїх завдань; введення доступних для розуміння правил оподаткування
Великобританія	Крім принципів справедливості, сприяння і ясності, особлива увага приділяється якості обслуговування платників податків
Бельгія	За бажанням платника податків, податкові органи допомагають йому визначити перелік податків та платежів, які йому необхідно сплачувати

На відміну від країн ЄС, податкова система України не є інструментом підвищення конкурентоспроможності держави, а також не сприяє зростанню економічної активності суб'єктів господарювання. Наявна система формування державних доходів відображає недосконалість перехідної економіки та має переважно фіскальний характер. Ринкове реформування економіки супроводжувалося неодноразовими спробами удосконалити податкову систему шляхом прийняття окремих законодавчих актів, що були недостатньо адекватними стану економіки, характерними рисами якої є структурні диспропорції, наявність значних обсягів тіньових оборотів, платіжна криза. Натомість податкову політику, яку практикують у країнах ЄС, можна назвати скоріше скоординованою відповідно до інтересів кожної держави, ніж уніфікованою, але головна перевага її в тому, що вона відповідає інтересам країн-членів. Податкові системи країн з розвинутою ринковою економікою формуються під дією різних економічних, політичних і соціальних умов кожної держави.

Марохонська Т. наголошує, що значний вплив податкову політику країн ЄС має концепція Зведеної податкової політики Європейського співтовариства, за допомогою якої держави-учасники ЄС вирішують такі завдання: заохочення внутрішнього споживання або, навпаки, його обмеження, стимулювання інновацій, інвестицій у загальноєвропейському плані, а також за пріоритетними галузями та регіонами, заохочення експорту, розвиток економічної та соціальної інфраструктури тощо [3].

Важливим аспектом інтеграції країни є адаптація чинного законодавства до законодавства інтеграційного об'єднання. Завдяки активним діям європейських інституцій процес трансформації податкових політик держав-членів ЄС сьогодні перебуває на етапі гармонізації, тоді як в Україні наразі відбувається ли-

ше адаптація національного податкового правового поля до вимог ЄС. Д. Веремчук здійснив аналіз практики реалізації інтеграційних процесів в ЄС, який дозволив оцінити поточні тенденції гармонізації податкової політики, зокрема: 1) законодавчі документи ЄС прямо не передбачають гармонізацію, але декларують необхідність вирівнювання національних законодавчих актів, пристосовуючи їх до потреб побудови спільного ринку на європейському континенті; 2) гармонізація повинна бути визнаною і прийняти форму конкретних заходів у межах податкових реформ; 3) етапи гармонізації є послідовними і трудомісткими; 4) гармонізованими на рівні ЄС мають бути лише ті податки, адміністрування яких узгоджується з проблемами функціонування спільного ринку в Європі [6].

Значний вплив на формування податкової політики в розвинених країнах світу мають міжнародні спеціалізовані організації, зокрема в Європі активно функціонує Європейська організація податкових адміністрацій (анг. The Intra-European Organization of Tax Administration, IOTA) – міжурядова міжнародна організація, заснована на членстві податкових адміністрацій.

Членом Європейської організації податкових адміністрацій (ЄОПА) може бути тільки податкова адміністрація. Повноправним членом ЄОПА може бути податкова адміністрація країни, офіційно визнаної Організацією Об'єднаних Націй, розташованої в європейському регіоні, що включає держави навколо Чорного моря і держави в західній частині Каспійського моря, починаючи з Азербайджанської Республіки і Республіки Вірменія на півдні і закінчуючи Російської Федерацією на півночі.

Повноправними членами ЄОПА є податкові адміністрації Австрійської Республіки, Боснії і Герцеговини, Великого Герцогства Люксембург, Угорщини, Грецької Республіки, Грузії, Ірландії, Італійської Республіки, Королівства Іспанія, Королівства Нідерландів, Королівства Норвегія, Королівства Швеція, Латвійської Республіки, Литовської Республіки, Королівства Бельгії, Королівства Данія, Португальської Республіки, Республік Азербайджан, Албанія, Білорусь, Болгарія, Ісландія, Казахстан, Кіпр, Македонія, Мальта, Молдова, Польща, Сербія, Словенія, Хорватія, Чорногорія, Румунії, Сполученого Королівства Великобританії і Північної Ірландії, Федеративної Республіки Німеччина, Російська Федерація, Словацької Республіки, Україна, Фінляндської Республіки, Французької Республіки, Чеської Республіки, Швейцарської Конфедерації та Естонської Республіки. Всього повноправними членами ЄОПА є 43 податкові адміністрації.

Європейська організація податкових адміністрацій відповідно до покладених на неї функцій:

- надає сервіс кооперативної технічної допомоги, яку просять члени ЄОПА, готує і випускає підсумкові доповіді;
- проводить освітні семінари для членів ЄОПА, в ході яких вирішують окремі проблеми податкового адміністрування і оподаткування (трансфертне ціноутворення, оподаткування фінансових інструментів, шахрайство з ПДВ, застосування податкових угод, стягнення податків, податкові розслідування, ризик-менеджмент у сфері сплати податків, електронні засоби і техніки перевірок, роль засобів масової інформації та їх відносини з податковою адміністрацією тощо);
- надає майданчик для зустрічей груп членів ЄОПА (група з освіти платників податків та послуг, що надаються платникам податків, група по режиму великих платників податків та їх перевірок, група по виявленню і запобіганню шахрай-

ства з ПДВ, група по режиму специфічних галузей – будівельної галузі), які обговорюють питання, пов'язані з певними практичними аспектами податкового адміністрування (використання колл-центрів податковими адміністраціями, електронні податкові декларації та інші електронні сервіси, консультування платників податків та інші просвітницькі ініціативи, обмін інформацією, податкові гавані, схеми ухилення від податків, схеми уникнення податків та багато ін.);

- надає майданчик для діяльності робочих груп, які досліджують окремі проблеми податкового адміністрування і оподаткування, і випускає підготовлені ними підсумкові документи – доповіді (податкове освіта для молодих, піар і маркетинг в діяльності податкових адміністрацій і багато ін.) і довідники по найкращій практиці;
- видає шоквартальний журнал Tax Tribune (випускається з 1998 р.);
- здійснює адміністративні заходи (засідання Генеральної асамблеї, зустрічі Виконавчого комітету та форуми представників членів ЄОПА) і публікує підсумкові доповіді [7].

Діяльність цієї організації беззаперечно позитивно впливає на формування ефективної податкової політики. Зокрема, організація доволі багато уваги приділяє обміну досвідом між податковими адміністраціями різних країн, інформує про інноваційні підходи до стягнення податків з громадян, а також розробляє методи та засоби популяризації добровільної сплати податків.

Оскільки Україна є соціально правовою державою, її податкова система повинна відповідати вимогам соціальної держави щодо рівня фінансування суспільних благ, із визначенням відповідно до цього рівня перерозподілу ВВП, який забезпечуватиме формування фінансових ресурсів, достатніх для виконання конституційно закріплених функцій держави та гарантій громадян на достатній життєвий рівень. Внаслідок розширення ЄС Україна отримає прямий доступ до єдиного, розширеного, гармонізованого ринку ЄС з 450 мільйонами споживачів. Стає очевидним, що Україна більшою мірою, ніж інші країни, зможе отримати переваги від доступу до єдиного ринку ЄС з високим рівнем відкритості, єдиним переліком торгових правил і адміністративних процедур, єдиним митним тарифом та з вільним рухом товарів, послуг, громадян і капіталу без внутрішніх бар'єрів (прикордонного контролю, сертифікатів). Як наслідок, прогнозується значний розвиток підприємництва в усіх його формах. Таким чином, попередньо необхідно підготувати основу для формування у підприємців почуття відповідальності та бажання добровільної сплати податків. А для цього потрібно переглянути підходи до адміністрування податків, ґрунтовно і фахово оцінити наслідки прийняття Податкового Кодексу України, позиціонувати органи податкової служби як надійні, відповідальні та відкриті для діалогу в разі виникнення спорів.

Висновки. Податкова політика – це багатогранне і складне явище, яке відіграє істотну роль у державному регулюванні економіки. Податкова політика держави – це сукупність цілеспрямованих заходів держави щодо науково-методичного, нормативно-правового, інституційно-організаційного, інформаційно-аналітичного, ресурсного забезпечення процесів встановлення і стягнення податків та їх адміністрування, що спрямовані на задоволення потреб і інтересів суспільства, а також реалізацію об'єктивних функцій податків з урахуванням впливу факторів внутрішнього середовища і зовнішніх векторів економічної інтеграції. Під час дослідження місця податкової політики у системі податкових відносин

з'ясовано найбільш значущі внутрішні і зовнішні фактори, які визначають податкову політику держави. Останні обґрунтовують її цілі і завдання. Намір України інтегруватися в Європейський Союз зумовлює необхідність адаптації вітчизняного законодавства до вимог ЄС. Це стосується і нормативно-правових актів, що регулюють податкові відносини. Також для формування ефективної податкової політики європейського зразка важливим є вивчення досвіду інших країн світу та врахування його під час формування цілей, пріоритетів і механізмів податкової політики держави.

Література

1. Веремчук Д. Структурно-декомпозиційний аналіз економічної природи податкової політики держави / Д. Веремчук, Л. Гаряга // *Фінансовий простір*. – 2012. – № 1 (5). – С. 48-53.
2. Едрінова В.Н. Суцільність і елементи податкової політики / В.Н. Едрінова, Н.Н. Мамькина // *Финансы и кредит* : журнал. – 2005. – № 5. – С. 37-40.
3. Мараховська Т.М. Уніфікація податкової політики в контексті європейської інтеграції / Т.М. Мараховська, С.В. Томчук. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://repository.vsu.org/getfile/1759.pdf>.
4. Педченко Н.С. Напрями податкової політики України відповідно до євроінтеграційних процесів / Н.С. Педченко, Л.А. Лугівська. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://dspace.ucsu.org.ua/bitstream/123456789/1801/1/Лугівська_Л.А._1.pdf.
5. Пугаченко О.Б. Діяльність податкових органів у зарубіжних країнах / О.Б. Пугаченко. [Електронний ресурс]. – Доступний з [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/28.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/28.pdf).
6. Трансформація податкової політики України в умовах інтеграційних процесів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 / Д.В. Веремчук; Нац. Банк України, ДВНЗ "Укр. акад. банк. справи Нац. банку України". – Суми, 2012. – 21 с.
7. Web-представництво Європейської організації податкових адміністрацій. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.iota-tax.org>.

Лукановская И.Р. Опыт европейских стран по осуществлению налоговой политики

Определено место налоговой политики в общеэкономической политике государства. Отмечена важность проведения взвешенной и рациональной налоговой политики, с учетом тенденций развития экономической системы. Представлен опыт европейских стран по осуществлению налоговой политики, в частности освещены подходы к стимулированию граждан к добровольной уплате налогов в Великобритании, Бельгии, Швеции, Ирландии. Рассмотрена деятельность Европейской организации налоговых администраций и ее влияние на формирование налоговой политики в развитых государствах. Сделан вывод о необходимости адаптации отечественного налогового законодательства к требованиям ЕС.

Ключевые слова: налоги, налоговая политика, стимулирование, ЕС, международные специализированные организации.

Lukanovska I.R. The Experience of European Countries to Implement Tax Policies

The place of tax policy in state general economic policy is identified. The importance of a balanced and rational tax policy based on trends in the economic system is emphasized. An experience of European countries in implementing tax policies is represented. Some approaches to stimulating citizens to voluntarily pay taxes in the UK, Belgium, Sweden and Ireland are highlighted. The activities of the European Organization of Tax Administrations and its influence on shaping tax policy in developed countries are considered. The need to adapt the domestic tax legislation with EU requirements is summarized.

Key words: taxes, tax policies, incentives, EU, international specialized organizations.

ВПЛИВ ДИНАМІКИ ОБМІННОГО КУРСУ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Розглянуто теоретичні аспекти впливу обмінного курсу на основні макроекономічні показники. За допомогою емпіричного аналізу визначено вплив зміни динаміки обмінного курсу на економічне зростання регіонів України (Київської, Львівської та Запорізької областей). Згідно з отриманими результатами, девальвація обмінного курсу в усіх трьох областях спричиняє зменшення валового регіонального продукту, а надходження інвестицій сприяють його зростанню. Девальвація найбільш істотно позначилася на зниженні ВРП Львівської області, а приплив іноземних інвестицій найбільш відчутно сприяв економічному зростанню Київської області.

Ключові слова: обмінний курс, девальвація, економічне зростання, регіон, інвестиції, торговельний баланс.

Постановка проблеми. Обмінний курс є високоефективним інструментом впливу на конкурентоспроможність національної економіки як на внутрішньому, так і на світовому ринках. Це зумовлюється тим, що валютний курс є проявом "ціни" грошей на валютному ринку, який виступає чутливим індикатором усіх процесів, які відбуваються в економіці – структурних, цінових, продуктивних, кон'юнктурних тощо. Кожен із цих процесів впливає на попит та пропозицію на валютному ринку, спричиняє зміну його рівноваги, а отже – зміну валютного курсу. Висока чутливість і синтетичність валютного курсу як індикатора економічного розвитку робить його здатним досить повно та точно характеризувати стан загальної конкурентоспроможності країни. Тому вивчення динаміки обмінного курсу та її вплив на основні макроекономічні показники українських регіонів набуває особливої актуальності в контексті посткризового відновлення економіки.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Дослідженням впливу обмінного курсу на економічний розвиток країни займається велика кількість науковців, серед яких варто назвати таких: О. Береславська [1], Т. Вахненко [2], Я. Жаліло, О. Бабанін, Я. Белінська [3], А. Гальчинський [4], Н. Жмурко [5], Ф. Журавка [6], Ю. Корнєєва [7], Л. Мещеряков, Я. Галяцька [8], І. Нідзельська [9], Т. Косова, О. Папаїка [10], В. Шевчук [11] та багато інших.

Зокрема Б. Бродський [12] наголошує, що зміцнення валюти негативно впливає на динаміку виробництва в основних галузях економіки та на такі макроекономічні показники: ВВП, промислове виробництво, вантажообіг транспорту. Лише в галузях, що орієнтовані на кінцевий споживчий попит, укріплення валютного курсу призводить до зростання виробництва.

Водночас, В. Шевчук стверджує, що зміцнення грошової одиниці (для української економіки це відбувається в контексті підвищення реального обмінного курсу до деякого рівноважного рівня), яке підтримане профіцитом бюджету, дає змогу знизити очікування інфляції і таким чином посилити виробництво технологічної продукції через збільшення реальної грошової маси [13, с. 317].

Згідно з дослідженнями Н. Жмурко, штучне завищення (ревальвація) номінального валютного курсу через механізм обміну валют сприяє імпорту та пригнічує внутрішнє виробництво та експорт, знижує рентабельність, конкурентоспроможність і ресурси розвитку внутрішнього виробництва, спричиняє відплив фінансів, зменшує ВВП, породжує фінансову нестабільність, інфляцію, ак-